

Pierwsze z nich (*Informacja o aktywności naukowej „Ceraneum”*) wygłosił dr hab. Maciej Kokoszko, prof. UŁ. Autorem drugiego, pt. *Informacja o działalności wydawniczej „Ceraneum”* („*Studia Ceranea*”, „*Series Ceranea*”), był dr hab. Mirosław Leszka, prof. UŁ. Zwieńczeniem posiedzenia był ok. 40-minutowy wykład prof. dra hab. Vladimira Vavřínka (ur. 5 VIII 1930), emerytowanego (od 2007) pracownika naukowego Instytutu Studiów Słowiańskich Czeskiej Akademii Nauk (Praga), pt. *Cyriel and Methodius: The Story of the Lost Mission*, po którym miała miejsce krótka rzeczowa dyskusja. Po posiedzeniu Komisji większość przybyłych udała się na grób prof. W. Cerana (Cmentarz Katolicki pw. św. Wincentego à Paulo na Dołach, kwatery 26, front główny, grób 5), gdzie złożono symboliczną wiązkę kwiatów. Wśród około 35 uczestników spotkania było dwoje pracowników KUL: dr hab. Bożena Iwaszkiewicz-Wronikowska, prof. KUL (kierownik Katedry Historii Sztuki Starożytnej i Wczesnochrześcijańskiej) oraz dr hab. P. Kochanek, prof. KUL (kierownik Katedry Historii Starożytnej i Bizantyjskiej).

Piotr Kochanek – Lublin, KUL

2. VI KRAKOWSKIE SPOTKANIE STAROŻYTNICZE *OECONOMIA INEPTÉ! GOSPODARKA W STAROŻYTNOŚCI* (Kraków, Uniwersytet Jagielloński, 19-21 III 2014)

W dniach 19-21 III 2014 r. odbyło się **VI Krakowskie Spotkanie Starożytnicze**, które zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Historyków Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego we Współpracy z Instytutem Historii UJ i Radą Kół Naukowych UJ. Konferencja rozpoczęła się 19 III (środa) o godz. 11.00 w sali nr 108 (im. Józefa Wolskiego) Collegium Witkowskiego znajdującego się przy ul. Gołębiej 13. Przybyłych na nią prelegentów, gości i słuchaczy powitał prof. dr hab. Edward Dąbrowa – Kierownik Zakładu Historii Starożytnej Instytutu Historii UJ i jednocześnie Dyrektor Instytutu Judaistyki UJ. Po oficjalnym otwarciu konferencji uczestnicy spotkania wysłuchali wykładu inauguracyjnego zatytułowanego *Ceramika grecka a ekonomia*, który wygłosiła prof. dr hab. Ewdoksia Papuci-Władyka – Kierownik Zakładu Archeologii Klasycznej Instytutu Archeologii UJ, specjalistka w zakresie ceramiki greckiej i malarstwa wazowego, Kierownik Polskiej Redakcji serii Corpus Vasorum Antiquorum, autorka m.in. *Sztuki starożytnej Grecji*, Warszawa – Kraków 2001. Po wykładzie inauguracyjnym miała miejsce przerwa obiadowa.

Następnie, po przerwie obiadowej, również w sali nr 108, rozpoczęto prelekcje pierwszego z trzech bloków tematycznych zaplanowanych na ten dzień. Blok ten został zatytułowany *Kwestie gospodarcze w Grecji klasycznej*. Moderatorami bloku byli: dr hab. Joanna Janik oraz mgr Jakub Kuciak. W ramach tego bloku wygłoszono trzy referaty: 1) mgr Agnieszka Ostrowska (kulturoznawstwo UJ), *Sytuacja ekonomiczna kobiet w starożytnej Grecji: Hetera – kobieta przedsiębiorcza*; 2) Wojciech Duszyński (historia UJ), *Jak zarobić na wojnie? Przypadki spartańskie i ateńskie*; 3) mgr Jakub Karczyński (historia UAM), *Aspekty ekonomiczne ateńskich traktatów pokojowych z IV wieku p.n.e.* Po wygłoszeniu ostatniego z referatów rozpoczął się drugi blok tematyczny zatytułowany *Grecka myśl ekonomiczna*. Moderatorami bloku byli: dr hab. Joanna Janik oraz mgr Ryszard Tokarczuk. W ramach tego bloku wygłoszono dwa

referaty: 1) mgr Piotr Siwczak (filologia nowogrecka UAM), *Spekulatywność modelu, czyli z platońskich rozważań o ekonomii*; 2) Łukasz Tomanek (filozofia UŚ), *Sprawiedliwość, wymiana, wspólnota. O znaczeniu cnoty sprawiedliwości w myśli ekonomicznej Arystotelesa*. Po zakończeniu drugiego bloku tematycznego miała miejsce krótka „przerwa kawowa”, po której wznowiono obrady rozpoczynając trzeci blok tematyczny. Został on zatytułowany przez organizatorów *Pieniądz i literatura*. Moderatorami tego bloku byli: dr hab. Michał Stachura oraz mgr Ryszard Tokarczuk. W ramach tego bloku wygłoszono cztery prelekcje: 1) mgr Maciej Gaździcki (polonistyka UJ), *Cesarze a pieniądze w Żywotach Cezarów Gajusza Swetoniusza Trankwillusa*; 2) Jan German (filologia klasyczna UJ), *Vomunt ut edant, edunt ut vomant. Przepych rzymskich uczt na tle praw przeciw zbytkowi i obyczajowości*; 3) mgr Dawid Lipiński (filologia klasyczna UMK), *Targ o główkę cebuli. Rzymskie precationes jako targowanie się z bóstwem*; 4) mgr Damian Domański (literaturoznawstwo KUL), *Zachęta do czynienia jalmużny w pismach Augustyna z Hippony*. Uwieńczeniem pierwszego dnia obrad była wspólna rozrywka zorganizowana w ramach „wyjścia integracyjnego”.

W drugim dniu konferencji – 20 III (czwartek) obrady rozpoczęto o godz. 9.00. Tym razem miejscem spotkania była sala audiowizualna znajdująca się w Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego, zlokalizowanego przy ul. Piłsudskiego 12. Wątkiem przewodnim pierwszego bloku tematycznego była *Numizmatyka rzymska*. Moderatorami bloku byli: dr hab. Jarosław Bodzek (Kierownik Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, Redaktor czasopisma „Noate Numismatae – Zapiski Numizmatyczne”, archeolog, autor książki: *ΤΑ ΣΑΤΡΑΠΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ. Mennictwo satrapów w okresie panowania Achemenidów (ok. 550-331 a. C., Kraków 2011)* oraz Bartosz Kołoczek. W ramach pierwszej części tego bloku zostały wygłoszone trzy referaty: 1) Jakub Polasik (archeologia UJ), *Polityka monetarna oraz reformy mennictwa za czasów panowania Oktawiana Augusta – kwestia zachodnich mennic prowincjonalnych*; 2) mgr Justyna Dworniak (archeologia UŁ), *System monetarny w Imperium Rzymskim w okresie I wieku n.e. na przykładzie miast leżących na terenie Etrurii*; 3) Szymon Jellonek (historia UJ), *Mennictwo kolonialne za czasów Augusta*. Natomiast w drugiej jego części wygłoszono kolejne trzy referaty: Artur Strzeszewski (archeologia UW), *Handel i moneta w kontaktach Barbarzyńców z Imperium Rzymskim*; 2) mgr Mariusz Kwaśny (archeologia UŚ), *Uzbrojony denar? Czyli słów kilka o ikonografii rzymskiego uzbrojenia defensywnego na monetach z okresu I w p.n.e. – I w n.e.*; 3) Paulina Koczwarą (archeologia UJ), *Po co numizmatykowi statystyka, czyli szacowanie wielkości produkcji monet w starożytności*. Interesującym zakończeniem tej części konferencji była prezentacja zbiorów mennictwa starożytnego znajdujących się w Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego.

Po przewie obiadowej obrady wznowiono w sali nr 108 (im. Józefa Wolskiego) w Collegium Witkowskiego (ul. Gołębia 13). Rozpoczął je wykład dra hab. Gościwita Malinowskiego, prof. UW – Dyrektora Instytutu Studiów Klasycznych, Śródziemnomorskich i Orientalnych UW oraz filologa klasycznego i tłumacza twórczości Agatarchidesa z Knidos, zatytułowany *Ptolemeusze wyzyskiwacze – Agatarchides z Knidos prekursor historii społecznej*. Po zakończeniu wyżej wspomnianego wykładu wprowadzającego rozpoczęto kolejny blok tematyczny zatytułowany *Rzym – gospodarka i kryzys*. Moderatorami byli: dr Maciej Piegdoń oraz Wojciech Duszyński. W ramach tego bloku wygłoszono dwa referaty: 1) Bartosz Jan Kołoczek (historia, filologia klasyczna UJ), *Wojna sprzymierzeńcza (90-88 przed. Chr.) w perspektywie*

kryzysu gospodarczego Republiki Rzymskiej; 2) Szymon Rusin (historia UJ), *Trudne następstwo i droga do upadku. Ekonomiczne aspekty polityki cesarza Publiusza Helwiusza Pertynaksy*. Po zakończeniu tego bloku tematycznego miała miejsce krótka „przerwa kawowa”, po której wznowiono obrady rozpoczynając kolejny blok tematyczny. Został on zatytułowany przez organizatorów *Bliski Wschód*. Moderatorami tej części konferencji byli: dr Tomasz Grabowski oraz Wojciech Duszyński, a w czasie jej trwania wygłoszono cztery prelekcje: 1) Jerzy Fatyga (historia KUL), *Odbudowa pozycji gospodarczej Egiptu za czasów pierwszych faraonów XVIII dynastii*; 2) mgr Filip Taterka (archeologia UAM), *Strajki robotników egipskich w Deir el-Medina w czasach Ramzesa III*; 3) mgr Bartłomiej Proc (historia KUL), *Oręż przeciw pieniądzu. Walka Artakserksesa II z Cyrusem Młodszym*; 4) Aleksandra Syc (historia UJ), *Między kobietą a jej majątkiem. Kobieta jako właścicielka dóbr w świetle dokumentów prywatnych z Egiptu grecko-rzymskiego*.

Obrady w ostatnim dniu spotkania – 21 III (piątek) rozpoczęły się o godz. 9.30. Wszystkie spotkania miały miejsce w sali nr 108 (im. Józefa Wolskiego) Collegium Witkowskiego (ul. Gołębia). Na ten dzień zostały zaplanowane dwa bloki tematyczne. Pierwszy z nich, zatytułowany *Handel, rolnictwo, rzemiosło*, podzielony był na dwie części. Moderatorami pierwszej części byli: dr hab. Sławomir Sprawski oraz Aleksandra Syc. W jej ramach wygłoszono trzy prelekcje: 1) mgr Kamil Sobczak (archeologia UŁ), *Sebastos – polityczne i ekonomiczne znaczenie portu Cezarei Nadmorskiej*; 2) Anna Mech (archeologia UW), *Gospodarka rolna w Afryce rzymskiej. Znaczenie dla elit społecznych*; 3) Radosław Ziarkowski (historii UŁ), *Początki hodowli jedwabników w Bizancjum*. Natomiast moderatorami drugiej części tego bloku byli: dr hab. Sławomir Sprawski oraz mgr Adrian Drabik. W jej ramach wygłoszono dwa referaty: 1) Mariya Avramova (archeologia UW), *Greckie emporion w okresie klasycznym i hellenistycznym w źródłach pisanych i archeologicznych*; 2) Marta Bajtler (archeologia UW), *Szlakiem ceramicznych korków do amfor*. Po zakończeniu drugiej części tego bloku tematycznego miała miejsce przerwa obiadowa.

Obrady spotkania wznowiono po przerwie obiadowej. Rozpoczął je wykład dra Adama Izdebskiego – historyka specjalizującego się w historii społeczno-gospodarczej oraz środowiskowej późnej starożytności oraz Bizancjum, autora książki *A Rural Economy in Transition. Asia Minor from Late Antiquity into the Early Middle Ages*, Warszawa 2013, zatytułowany *Późna starożytność jako punkt kulminacyjny historii gospodarczej grecko-rzymskiego Wschodu*. Po zakończeniu wyżej wspomnianego wykładu wprowadzającego rozpoczęto kolejny – ostatni już blok tematyczny zatytułowany *Teoretyczne spojrzenie na gospodarkę antyczną*. Moderatorami tej części konferencji byli: dr Adam Izdebski oraz mgr Adrian Drabik. W ramach tego bloku zostały wygłoszone następujące prelekcje: 1) mgr Wawrzyniec Miścicki (archeologia UJ), *Chłopi, kupcy i piraci. Czyli co badania nad sytuacją ekonomiczną hoplitów mogą nam powiedzieć o stosunkach gospodarczych w archaicznej Grecji?*; 2) mgr Anna Urszula Klimek (archeologia UW), *Czy można mówić o starożytnej gospodarce, jak o gospodarce rynkowej?*; 3) Kasper Hanus (archeologia, University of Sydney), *Studia porównawcze nad socjoekonomiczną rolą kompleksów urbanistycznych o niskiej gęstości zaludnienia jako stolic*. Na zakończenie organizatorzy dokonali krótkiego podsumowania VI Krakowskiego Spotkania Starożytniczego.

Z powyższego zestawienia wynika, że w czasie trzydniowych obrad wygłoszono trzy wykłady półtoragodzinne oraz 29 referatów dwudziestominutowych. Wykłady

wyłosili uznani specjaliści z zakresu historii starożytnej – pracownicy naukowci uniwersytetów, zaś referaty przedstawili studenci i doktoranci, którzy reprezentowali 8 polskich ośrodków akademickich i jeden zagraniczny (lista według liczby uczestników): Uniwersytet Jagielloński – 11; Uniwersytet Warszawski – 4; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II – 3; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – 3; Uniwersytet Łódzki – 3; Uniwersytet Śląski w Katowicach – 2; Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – 1; Uniwersytet Wrocławski – 1; University of Sydney – 1. Przedstawione powyżej wykłady i referaty podzielone zostały na 8 bloków tematycznych. Warto podkreślić, że doskonałym pomysłem Organizatorów było poproszenie do moderowania poszczególnych bloków tematycznych wykładowców służących doświadczeniem i pomocą merytoryczną w prowadzonych dyskusjach.

Z wielkim uznaniem należy podejść do tej inicjatywy krakowskich studentów, którzy potrafili zgromadzić tak dużą liczbę uczestników – ludzi rozmiłowanych w szeroko rozumianej starożytności.

ks. Piotr Szczur, Lublin – KUL

3. COLLOQUIA ORPHICA VI (Nieborów, 15-18 IX 2014)

W dniach od 15 do 18 września 2014 r. odbyły się w Pałacu Nieborowskim szóste *Colloquia Orphica*. Pomysłodawczynią i inicjatorką tego naukowego wydarzenia jest dr Katarzyna Kołakowska, adiunkt w Instytucie Filologii Klasycznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, która przed sześciu laty wyszła z inicjatywą spotkania osób zainteresowanych religią starożytnej Grecji, a przede wszystkim *sensu largo* orfizmem. Od trzech lat współorganizatorem tej konferencji jest również Akademia Ignatianum w Krakowie, reprezentowana przez dr. hab. Piotra Świercza, prof. Ignatianum. Miejsce spotkania uczonych nie zostało wybrane przypadkowo. Wypada Czytelnikowi przybliżyć podstawowe fakty dotyczące historii tego szczególnego miejsca.

Prymas Polski kard. Michał Stefan Radziejowski w 1694 r. kupił dobra Nieborowskie i za jego sprawą wzniesiono tam barokowy pałac zaprojektowany przez Tylmana z Gameren. Przez cały wiek XVIII Nieborów często zmieniał właściciela. W 1774 r. Nieborów objął wojewoda wileński Michał Hieronim Radziwiłł, który wyposażył pałac w stylowe meble, tkaniny, obrazy i rzeźby oraz przedmioty rzemiosła artystycznego. Założył również bogatą w zbiory bibliotekę, w której zgromadził ponad 10 tys. woluminów dzieł polskich i obcych, w tym starodruki datowane na XV w. Jego żona Helena z Przeździeckich Radziwiłłowa założyła w tym czasie słynny ogród romantyczny w Arkadii. Stał się on miejscem spotkań wielu myślicieli i uczonych epoki oświecenia. Niedaleko pałacu została założona w 1881 r. przez Michała Piotra Radziwiłła manufaktura majoliki, w której powstawały ozdobne piece kaflowe i ceramika artystyczna, przeznaczana także na eksport. Dobra nieborowskie pozostały w rękach Radziwiłłów do lutego 1945 r., następnie zespół pałacowo-parkowy w Nieborowie i Arkadii został oddziałem Muzeum Narodowego w Warszawie. Obecnie w pałacu znajduje się dom pracy twórczej.

W tym niezwykle przepelnionym duchem idei oświeceniowych miejscu zebrali się badacze, o wszechstronnych zainteresowaniach, którzy reprezentują różne środowiska naukowe zarówno polskie jak i zagraniczne (od Bydgoszczy, przez Warszawę,